

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**76-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

14 травня – 23 травня 2024 р.

стосунків. Важливо пам'ятати, що кожна людина має право на свою думку та почуття, і до членів сім'ї потрібно ставитися з повагою, навіть якщо ви з ними не згодні.

Література

1. Котлова Л.О. *Психологія конфлікту : курс лекцій*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2013. 112 с.
2. Зозуль Т. В. *Психологічні чинники конфліктів у молодій сім'ї // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Серія : Психологія*. Харків, 2016. №47. С.58-65.

УДК 369.013

*Є.Ю.Бачиніна, студентка гр.101-ФДО
Науковий керівник: О.М.Тур, д.пед.н., професорка
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ У РОБОТІ ВИХОВАТЕЛЯ

Педагогічна діагностика – це сукупність функціонально і структурно взаємопов'язаних елементів (компонентів) процесу педагогічного діагностування, що містить типи, правила, вимоги, етапи і види діагностики, комплекси методик і процедур, а також відповідні діагностичні операції (дії, кроки).

Ефективність педагогічної діагностики залежить від рівня теоретичної підготовки її суб'єктів, а також умінь доцільно застосовувати діагностичні методи, узагальнювати їх результати, прогнозувати і проектувати на цій основі педагогічний процес.

Діяльність педагога є багатоплановою, його функції різноманітні і спираються на різні галузі наукового знання. Досягнення високого рівня діагностичної компетентності можливе за умови усвідомлення специфіки різних видів діагностування і його методів.

Педагог як міждисциплінарний фахівець користується соціологічними, педагогічними, психологічними методами діагностики, пристосовуючи їх до власних завдань. При цьому мова йде про діагностику як сферу практичної діяльності, метою якої є не розроблення методів і методик, а їхнє використання з метою прогнозування та коригування розвитку особистості як суб'єкта педагогічного процесу.

Вільгельм Вундт висунув ідею розробки експериментальної психології як окремої галузі психологічного знання. Дослідник запропонував два основні методи вивчення психіки людини: спостереження особистості за власними почуттями, думками, переживаннями в умовах контрольованого експерименту; теоретичний

аналіз історико-культурних аспектів становлення ментальності індивідуума як представника певної нації.

Оригінальними тестами інтелекту та загальних здібностей, розробленими у 20-х – 30-х рр. ХХ ст. стали наступні методики: 1) лабіринти Стенли Портеуса (Porteus maze test), розроблені у 1913 році як доповнення до шкали Стенфорда-Біне. У подальшому цей тест став самостійною невербальною методикою для виявлення у дітей логіки, здатності до планування і передбачення; 2) тест загальних механічних здібностей Дж. Стенквіста (1923 р.), при виконанні якого досліджувани збирають конструкції і механічні деталі; 3) тест Флоренс Лаура Гудінаф «Намалюй людину», розроблений у 1926 році. На основі аналізу показника даного тесту здійснюється вимірювання інтелекту дітей і підлітків від 3 до 13 років. У 1963 р. було створено доповнену і розширену версію даної методики – «Гудінаф-Харріс малюнковий тест» (Goodenough-Harris Drawing Test).

До основних методів, що використовуються у процесі психодіагностичного обстеження дітей дошкільного віку та членів їхніх родин, належать спостереження та методи експерименту: бесіда, анкетування, тести, проєктивні методики, аналіз продуктів діяльності, соціометрія й референтометрія.

У педагогічній діагностиці використовують як загальноновживані, так і власні методи дослідження. Методи, які використовують у сучасній педагогічній діагностиці, за якістю можна розподілити на дві групи: формалізовані і малоформалізовані. До формалізованих методів належать тестування, анкетування, проєктивні техніки і психофізіологічні методики. Для них характерна жорстка регламентація процедури дослідження (точне виконання інструкцій, певні засоби пред'явлення стимульного матеріалу, невтручання дослідника в діяльність піддослідного тощо), стандартизація (наявність норм або інших критеріїв оцінювання результатів), надійність і валідність. Ці методи допомагають зібрати діагностичну інформацію за відносно короткий термін і в такому вигляді, який дає змогу кількісно і якісно порівнювати індивіда з іншими людьми.

До малоформалізованих належать такі методи, як спостереження, опитування, аналіз продуктів діяльності. Вони дають дуже цінні відомості про піддослідного, особливо коли предметом вивчення є такі психічні явища, які важко піддаються об'єктивації (наприклад, переживання, почуття, переконання) або є надто мінливими (наміри, стани, настрої тощо). Але малоформалізовані методики дуже громіздкі (наприклад, спостереження здійснюється іноді впродовж декількох місяців) і найчастіше базуються на професійному досвіді, інтуїції педагога. Тільки високий рівень культури проведення педагогічного спостереження, діагностичної бесіди дає змогу уникнути впливу суб'єктивних, випадкових, побічних чинників на їх результати.

Вибір методів діагностики повинен бути обґрунтованим і відповідати меті. Ураховуючи такі принципи, як системність, комплексність, а також принцип єдності свідомості та діяльності, педагогічна діагностика в кожному конкретному випадку використовує комплекс методів, однак один із них завжди виступає як основний, а інші – як додаткові. У практичній діяльності педагога основними виступають спостереження та бесіда, які доповнюються анкетуванням, тестуванням, аналізом продуктів діяльності чи документації.

Література

1. Галузяк В.М., Холковська І.Л. Педагогічна діагностика: Курс лекцій. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 155 с.

2. Гріньова О.М., Терещенко Л.А. Дитяча психодіагностика: навчально-методичний посібник. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. 227 с.

УДК 371.213.212.09

*Є.В. Захарченко, магістр,
Науковий керівник: Л.П. Клевака, к. пед. н, доцентка
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ПАМ'ЯТЬ ТА ЇЇ ПРОЦЕСИ

Неможливо зрозуміти дійсність, не сприймаючи інформацію ззовні. Ця інформація надається нам через розумові процеси, такі як відчуття та сприйняття. Проте образи зовнішнього світу, що виникають у корі головного мозку, не зникають безслідно. Слід, який вони залишають, може залишатися надовго. Запам'ятовування, збереження та подальша репрезентація особистістю її досвіду становить суть процесу пам'яті.

На думку С.М. Дмитрієвої, пам'ять – це «відображення предметів і явищ дійсності у психіці людини в той час, коли вони вже безпосередньо не діють на органи чуття. Вона являє собою ряд складних психічних процесів, активне оволодіння якими надає людині здатності засвоювати й використовувати потрібну інформацію» [1, с. 56]. З.П. Москалець визначив пам'ять як «процеси накопичення, зберігання і відтворення (актуалізації у внутрішньо-психічному плані) відображеної органами чуття та розумово опрацьованої інформації» [2, с. 295]. Схоже визначення навів психолог Т.М. Титаренко, який трактує її як «процеси запам'ятовування, збереження, відтворення і забування індивідом свого досвіду. Це характеристика пізнавальної функції психіки, складова пізнавальної діяльності індивіда» [4, с. 71]. Таким чином, всі дослідники включають до визначення пам'яті ті процеси, якими вона зумовлена.

Пам'ять відноситься до вищих психічних функцій людини, яка